

Pentru o Convenție europeană a profesiei de avocat²

Laurent Pettiti

**Avocat în Baroul Paris, membru al Consiliului Național al Barourilor (CNB)
Președinte al Grupului de lucru « Convenția Europeană a CCBE »**

În 24 ianuarie 2018, parlamentarii reuniți în cadrul Adunării Parlamentare a Consiliului Europei au adoptat Recomandarea 2121 (2018) «Pentru o Convenție europeană a profesiei de avocat».

Care sunt motivele pentru care transformarea unei norme neconstrângătoare într-un instrument obligatoriu, însoțit de un mecanism de control, ar fi o formulă corespunzătoare, cu o puternică valoare adăugată, de natură a garanta securitatea și independența, în momentul în care situația avocaților într-un mare număr de State membre ale Consiliului Europei este îngrijorătoare – minim 16 state recenzate – ținând cont de contribuția lor la protecția drepturilor omului și a Statului de drept, și presiunile, ale căror obiect îl formează deseori, în exercitarea profesiei, iar în cazurile cele mai rele, victime ale agresiunilor fizice, ale unor dispariții forțate sau de asasinat.

Cu ocazia celei de a 35-a sesiune a Consiliului Drepturilor Omului din iunie 2017, Adunarea a adoptat o rezoluție în 22 iunie 2017, îndemnând Statele să ia măsuri, în special să adopte o legislație națională în scopul prevederii existenței unor asociații profesionale ale avocaților, independente și autonome și al recunoașterii rolului fundamental pe care avocații îl joacă în apărarea respectării legii și a protecției drepturilor omului.

A) Necesitatea unei convenții se explică prin trei rațiuni principale:

În primul rând, avocații joacă un rol esențial între celelalte profesii, în măsura în care acționează în calitate de actori ai justiției și contribuie la protecția Statului de Drept prin apărarea libertăților și drepturilor fundamentale. Din această cauză, profesia de avocat poate forma obiectul unor presiuni considerabile din partea puterilor executive și legislative și, câteodată, a puterii judecătorești, cât și a unor actori din afara Statului. Iată motivul pentru care o Convenție europeană a profesiei de avocat este imperios necesară.

În al doilea rând, chiar dacă există diverse instrumente care recomandă protecția rolului avocaților, printre care Recomandarea nr. R(2000)21 a Comitetului de Miniștri ai Statelor membre (Recomandarea) privind exercitarea profesiei de avocat, atacurile continue la adresa rolului avocaților, în cei 17 ani ce au trecut de la adoptarea Recomandării și care s-au înmulțit în ultima vreme, arată că Recomandarea nu este întrutotul eficientă.

Astfel, în cursul ultimilor trei ani, CCBE însuși a atras atenția asupra situațiilor privind atacuri la adresa avocaților sau atingeri ale drepturilor avocaților, ceea ce a dovedit scrisorile transmise de CCBE referitoare la situațiile din următoarele țări: Bosnia-Herțegovina, Georgia, Moldova, Ucraina, Turcia și Polonia. Mai mult decât apeluri pentru adoptarea unor mai bune practici, sunt necesare obligații de constrângere în scopul garantării protecției independentei profesiei de avocat și prin acestea, a Statului de Drept.

² <http://www.unbr.ro/dam-publicitatii-materialul-pus-la-dispozitie-de-delegatia-permanenta-a-unbr-la-ccbe-manualul-anual-al-zilei-europene-a-avocailor-2018/>

În al treilea rând, cu toate că o serie de drepturi legate de rolul avocaților în menținerea Statului de Drept sunt protejate prin CEDO, alte drepturi, identificate în Recomandare nu figurează în câmpul de aplicare al CEDO. Și aceste drepturi necesită un mecanism de protecție la nivel european, într-o manieră mai rapidă și imediată, decât cel prevăzut în CEDO.

Trebuie observat că noua Convenție, ca de altfel și Recomandarea anterioară, vor recunoașteșiobligațiile impuse avocaților precum și drepturile acestora. Aceasta reflectă faptul că rolul esențial al avocaților în administrarea justițieiși în protecția Statului de Drept impune respectarea anumitor norme specifice profesiei de avocat.

B) Considerații de ordin teoretic și practic

1) Dacă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (la Cour/ Curtea), recunoaște, începând cu hotărârea GOLDER, avocaților un «statut specific» și protejează, în special, secretul profesional al avocatului, libertatea de exprimare, confidențialitatea comunicării cu clienții proprii, **jurisprudența Curții păstrează o liniște relativă asupra locului avocatului ca actor al justiției în exercitarea profesiei.**

2) **În anumite State, jurisprudența Curții nu este sau este aplicabilă în mod incomplet și uneori tardiv.** Trebuie, în mod evident, epuizate toate remediile naționale înainte de a formula o plângere în fața Curții, pentru ca avocatul, care se autoestimează drept victimă a unei violări a Convenției de către statul al cărui cetățean este să poată obține o condamnare a statului și să își vadă drepturile recunoscute. Un simplu examen al jurisprudenței ne arată că deciziile Curții intervin după trecerea a mulți ani din momentul în care avocatul a fost victima unor violări care sunt sancționate. Dispoziții cu caracter sporit de constrângere (mai clare) ar permite acțiuni mai eficiente.

3) Convențiile Consiliului Europei sunt adoptate în scopul **armonizării legislațiilor naționale disparate sau câteodată al remedierii absenței legislației naționale.** Astfel, o Convenție a profesiei de avocat ar permite construirea unui soclu comun al apărării profesiei.

4) Drepturile nerecunoscute în recomandare nu sunt garanții exhaustive ale unei exercitări libere și independente a profesiei. Rolul esențial al avocatului, actor al justiției impune ca el să beneficieze de o protecție care să îi asigure independențași, în special: protecția secretului profesional, în interesul clientului său, dreptul la libertatea de expresie, independența baroului sau a organizației profesionale..

5) **O Convenție va cuprinde angajamente clare și directe ale Statelor,** invocabile de către avocați în fața jurisdicțiilor naționale, permițând acestora să își exercite mandatul în condiții care corespund statutului de apărători ai justițiabililor și ai Statului de drept.

6) O Convenție va fi un mare **pas înainte pentru protecția drepturilor fundamentale ale cetățenilor.** Prin intermediul avocaților, drepturile cetățenilor, înainte de toate, vor fi cele protejate. Doar o profesie de avocat independentă poate să sfătuiască în libertate și poate asigura apărarea cetățenilor în fața jurisdicțiilor, contribuind astfel la buna funcționare a administrării justiției.

Convenția va avea deci o valoare adăugată incontestabilă, ca prim instrument internațional de natură a garanta rolul esențial al avocatului, actor al justiției și al Statului de Drept, nu numai în activitatea judiciară dar și în cea de sfătuitor, în interesul exclusiv al justițiabilului.